TIESAS SPRIEDUMS (pirmā palāta)

2017. gada 18. oktobrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Sociālā politika – Direktīva 76/207/EEK – Vienlīdzīga attieksme pret vīriešiem un sievietēm nodarbinātības un darba jautājumos – Diskriminācija dzimuma dēļ – Konkurss uzņemšanai dalībvalsts policijas skolā – Šīs dalībvalsts tiesiskais regulējums, ar ko visiem kandidātiem, kuri vēlas piedalīties šajā konkursā, tiek noteikta prasība par minimālo auguma garumu

Lieta C-409/16

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Symvoulio tis Epikrateias* (Valsts padome, Grieķija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2016. gada 15. jūlijā un kas Tiesā reģistrēts 2016. gada 22. jūlijā, tiesvedībā

Ypourgos Esoterikon,

Ypourgos Paideias kai Thriskevmaton

pret

Maria-Eleni Kalliri.

TIESA (pirmā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētāja R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*] (referente), tiesneši K. G. Fernlunds [*C. G. Fernlund*], Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*], S. Rodins [*S. Rodin*] un J. Regans [*E. Regan*],

ģenerāladvokāts P. Mengoci [*P. Mengozzi*],

sekretārs A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza

– *M. E. Kalliri* vārdā – *P. Aggelakis*, *dikigoros*,

– Grieķijas valdības vārdā – *K. Georgiadis* un *D. Katopodis*, kā arī *E. Zisi*, pārstāvji,

– Eiropas Komisijas vārdā – *M. Patakia* un *C. Valero*, pārstāves,

* Tiesvedības valoda – grieķu.

ņemot vērā pēc ģenerāladvokāta uzklausīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerāladvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par Padomes 1976. gada 9. februāra Direktīvas 76/207/EEK par tāda principa īstenošanu, kas paredz vienlīdzīgu attieksmi pret vīriešiem un sievietēm attiecībā uz darba, profesionālās izglītības un izaugsmes iespējām un darba apstākļiem (OV 1976, L 39, 40. lpp.), kas grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 23. septembra Direktīvu 2002/73/EK (OV 2002, L 269, 15. lpp.) (turpmāk tekstā – "Direktīva 76/207"), kā arī par Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 5. jūlija Direktīvas 2006/54/EK par tāda principa īstenošanu, kas paredz vienlīdzīgas iespējas un attieksmi pret vīriešiem un sievietēm nodarbinātības un profesijas jautājumos (OV 2006, L 204, 23. lpp.), interpretāciju.

2 Šis lūgums ir iesniegts *Ypourgos Esoterikon* (iekšlietu ministrs, Grieķija) un *Ypourgos Ethnikis paideias kai Thriskevmaton* (valsts izglītības un reliģijas lietu ministrs, Grieķija) tiesvedībā pret *Maria-Eleni Kalliri* par šīs pēdējās celto prasību atcelt tiesību aktus, kas vērsta pret administratīvajiem aktiem, kuri pieņemti, pamatojoties uz valsts tiesisko regulējumu, ar ko kandidātiem, kuri vēlas piedalīties konkursā uzņemšanai Grieķijas policijas skolā, tiek noteikta prasība par minimālo auguma garumu.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

3 Direktīvas 76/207 1. panta 1. punktā ir paredzēts:

"Šīs direktīvas mērķis ir īstenot dalībvalstīs principu, kas paredz vienlīdzīgu attieksmi pret vīriešiem un sievietēm attiecībā uz darba iespējām, tostarp paaugstināšanu amatā, attiecībā uz profesionālo sagatavošanu un darba nosacījumiem, kā arī, ievērojot 2. punktā minētos nosacījumus, uz sociālo nodrošinājumu. Šo principu turpmāk tekstā sauc par "vienlīdzīgas attieksmes principu"."

4 Šīs direktīvas 2. pantā ir noteikts:

"1. Šajos noteikumos vienlīdzīgas attieksmes princips nozīmē to, ka nav nekādas tiešas vai netiešas diskriminācijas dzimuma dēļ, jo īpaši, norādot uz ģimenes vai civilstāvokli.

2. Šajā direktīvā piemēro šādas definīcijas:

– tieša diskriminācija: ja attieksme pret vienu personu ir mazāk labvēlīga dzimuma dēļ, nekā attieksme pret kādu citu ir, ir bijusi vai būtu bijusi līdzīgā situācijā,

– netieša diskriminācija: ja šķietami neitrāls noteikums, kritērijs vai prakse nostāda viena dzimuma personas īpaši nelabvēlīgā situācijā salīdzinājumā ar otra dzimuma personām, ja vien minētais noteikums, kritērijs vai prakse nav objektīvi attaisnojams ar tiesisku mērķi un ja vien tas nav atbilstīgs un vajadzīgs līdzeklis šāda mērķa sasniegšanai,

[..]."

5 Minētās direktīvas 3. panta 1. punktā ir noteikts:

"Vienlīdzīgas attieksmes principa piemērošana nozīmē to, ka nav tiešas vai netiešas diskriminācijas dzimuma dēļ valsts vai privātajos sektoros, tostarp valsts iestādēs, attiecībā uz:

a) nosacījumiem darba, pašnodarbinātības un profesijas iegūšanai, to skaitā atlases kritērijiem un darbā pieņemšanas nosacījumiem, lai kāda būtu darbības nozare, un visos profesionālās hierarhijas līmeņos, ietverot paaugstināšanu amatā;

[..]."

Grieķijas tiesības

6 Saskaņā ar 1. panta 2. punkta a) apakšpunktu Likumā Nr. 2226/1994 par uzņemšanu, profesionālo izglītību un kvalifikācijas celšanu Policijas akadēmijas skolās un Ugunsdzēsēju akadēmijas apakšvirsnieku nodaļā (*FEK A*' 122), kas grozīts ar Likuma Nr. 2713/1999 (*FEK A*' 89) 12. panta 1. punktu un pēc tam – ar Likuma Nr. 3103/2003 (*FEK A*' 23) 20. pantu, šajās skolās uzņem vīriešus un sievietes. Atbilstoši šai tiesību normai prasības kandidātiem un priekšatlases eksāmeni, kas viņiem jāiztur, ir vienādi abu dzimumu pārstāvjiem.

7 Prezidenta dekrēta Nr. 4/1995 par uzņemšanu Policijas virsnieku un aģentu skolās, izmantojot vispārīgo konkursu sistēmu (*FEK A*' 1), kas grozīts ar Prezidenta dekrēta Nr. 90/2003 (*FEK A*' 82) 1. panta 1. punktu, 2. panta 1. punkta f) apakšpunktā ir paredzēts, ka kandidātu civilpersonu – vīriešu un sieviešu – auguma garumam ir jābūt vismaz 1,70 m, bez apaviem.

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

8 Atbilstoši Prezidenta dekrēta Nr. 4/1995 normām, kas grozītas ar Prezidenta dekrētu Nr. 90/2003, ar Grieķijas policijas priekšnieka lēmumu tika izsludināts konkurss audzēkņu uzņemšanai Grieķijas policijas virsnieku un aģentu skolās 2007.–2008. akadēmiskajam mācību gadam.

9 Saskaņā ar šī paziņojuma par konkursu II.6. punktu kandidātiem (vīriešiem un sievietēm) ir jābūt vismaz 1,70 m gariem, bez apaviem.

10 *E. M. Kalliri* pieteikumu dalībai šajā konkursā, tam pievienojot apliecinošus dokumentus, iesniedza Vrahati [*Vrachati*] policijas komisariātā, bet tas viņai šos dokumentus atdeva atpakaļ ar pamatojumu, ka viņas auguma garums nesasniedz Prezidenta dekrēta Nr. 4/1995, kas grozīts ar Prezidenta dekrēta Nr. 90/2003 1. panta 1. punktu, 2. panta 1. punkta f) apakšpunktā prasīto minimālo auguma garumu 1,70 m, jo viņas garums bija tikai 1,68 m.

11 Pamatojoties uz šo Vrahati policijas komisariāta atdošanas aktu, administrācija atteicās ļaut *E. M. Kalliri* piedalīties šajā konkursā.

12 *E. M. Kalliri* šo atteikumu pārsūdzēja *Dioikitiko Efeteio Athinon* (Atēnu Administratīvā apelācijas tiesa, Grieķija), kura tās prasību apmierināja, nospriežot, ka Prezidenta dekrēta Nr. 4/1995, kas grozīts ar Prezidenta dekrēta Nr. 90/2003 1. panta 1. punktu, 2. panta 1. punkta f) apakšpunkts ir pretrunā konstitucionālajam dzimumu līdztiesības principam, un atceļot tā normas.

13 Iekšlietu ministrs un valsts izglītības un reliģijas lietu ministrs šo *Dioikitiko Efeteio Athinon* (Atēnu Administratīvā apelācijas tiesa) spriedumu pārsūdzēja iesniedzējtiesā.

14 Šādos apstākļos *Symvoulio tis Epikrateias* (Valsts padome, Grieķija) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai Prezidenta dekrēta Nr. 90/2003 1. panta 1. punkts, ar ko grozīts Prezidenta dekrēta Nr. 4/1995 2. panta 1. punkts un saskaņā ar kuru civilpersonām, kas vēlas kandidēt uz uzņemšanu Policijas akadēmijas Policijas virsnieku un aģentu skolās, tostarp ir jāatbilst šādai prasībai: "(vīriešu un sieviešu) auguma garumam ir jābūt vismaz 1 metram un 70 centimetriem", ir saderīgs ar Direktīvas 76/207, Direktīvas 2002/73 un Direktīvas 2006/54 tiesību normām, kas aizliedz jebkādu netiešu diskrimināciju dzimuma dēļ attiecībā uz darba, profesionālās izglītības un izaugsmes iespējām un darba apstākļiem valsts sektorā (izņemot gadījumus, kad šādas faktiski diferencētas attieksmes pamatā ir objektīvi pamatoti iemesli, kas nekādi nav saistīti ar diskrimināciju dzimuma dēļ, un nepārsniedz to, kas ir atbilstošs un nepieciešams ar pasākumu izvirzītā mērķa sasniegšanai)?"

Par prejudiciālo jautājumu

15 Ar savu jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 76/207 un Direktīvas 2006/54 tiesību normas ir jāinterpretē tādējādi, ka tās nepieļauj tādu dalībvalsts tiesisko regulējumu kā pamatlietā, ar kuru kandidātiem, kas vēlas piedalīties konkursā uzņemšanai šīs dalībvalsts policijas skolā, neatkarīgi no to dzimuma tiek noteikta prasība par minimālo auguma garumu, kam jābūt 1,70 m.

16 Vispirms ir jāpārbauda, vai pamatlietā aplūkotais tiesiskais regulējums ietilpst šo tiesību normu piemērošanas jomā.

17 Šajā ziņā ir jānorāda, ka šī tiesvedība attiecas uz administratīvajiem aktiem, kas pieņemti 2007. gadā pēc tam, kad *E. M. Kalliri* iesniedza pieteikumu dalībai konkursā audzēkņu uzņemšanai Grieķijas policijas virsnieku un aģentu skolās 2007.–2008. akadēmiskajam mācību gadam.

18 Saskaņā ar Direktīvas 2006/54 33. panta pirmo daļu tās transponēšanai noteiktais termiņš beidzās 2008. gada 15. augustā.

19 Saskaņā ar šīs direktīvas 34. panta 1. punktu Direktīva 76/207 tiek atcelta no 2009. gada 15. augusta.

20 Tādējādi tiesību normas, kuras *ratione temporis* ir piemērojamas pamatlietas faktiem, ir nevis Direktīvas 2006/54 tiesību normas, bet gan Direktīvas 76/207 tiesību normas.

21 Saskaņā ar Direktīvas 76/207 1. panta 1. punktu tās mērķis ir dalībvalstīs īstenot principu, kas paredz vienlīdzīgu attieksmi pret vīriešiem un sievietēm attiecībā uz darba iespējām, tostarp paaugstināšanu amatā un attiecībā uz profesionālo sagatavošanu.

22 Šīs direktīvas 3. panta 1. punkta a) apakšpunktā ir aizliegta jebkāda tieša vai netieša diskriminācija dzimuma dēļ valsts vai privātajos sektoros, tostarp valsts iestādēs, attiecībā uz nosacījumiem darba, pašnodarbinātības un profesijas iegūšanas iespējām, to skaitā atlases kritērijiem un darbā pieņemšanas nosacījumiem.

23 No tā izriet, ka Direktīva 76/207 ir piemērojama personai, kura vēlas pieeju darbam, tostarp attiecībā uz atlases kritērijiem un darbā pieņemšanas nosacījumiem (pēc analoģijas skat. spriedumu, 2016. gada 28. jūlijs, *Kratzer*, C-423/15, EU:C:2016:604, 34. punkts).

24 Tā tas ir tādas personas gadījumā, kura tāpat kā *E. M. Kalliri* piesaka savu kandidatūru dalībai konkursā uzņemšanai dalībvalsts policijas skolā.

25 Paredzot, ka personas, kuru auguma garums ir mazāks nekā 1,70 m, nevar piedalīties konkursā uzņemšanai dalībvalsts policijas skolā, tiesiskais regulējums pamatlietā ietekmē šo darba ņēmēju darba pieņemšanas nosacījumus un tādējādi ir uzskatāms par tādu, ar kuru tiek paredzēti nosacījumi darba iegūšanai valsts sektorā Direktīvas 76/207 3. panta 1. punkta a) apakšpunkta nozīmē (pēc analoģijas skat. spriedumus, 2014. gada 13. novembris, *Vital Pérez*, C-416/13, EU:C:2014:2371, 30. punkts, un 2016. gada 15. novembris, *Salaberria Sorondo*, C-258/15, EU:C:2016:873, 25. punkts).

26 No tā izriet, ka tāds strīds kā iesniedzējtiesas izskatāmais ietilpst Direktīvas 76/207 materiālajā piemērošanas jomā.

27 Tādējādi ir jāpārbauda, vai tiesiskais regulējums pamatlietā rada ar šo direktīvu aizliegtu diskrimināciju.

28 Šajā ziņā jākonstatē, ka šajā tiesiskajā regulējumā neatkarīgi no to dzimuma ir vienāda attieksme pret personām, kuras piesaka savu kandidatūru dalībai konkursā uzņemšanai policijas skolā.

29 Līdz ar to ar šo tiesisko regulējumu netiek radīta tieša diskriminācija Direktīvas 76/207 2. panta 2. punkta pirmā ievilkuma nozīmē.

30 Taču šāds tiesiskais regulējums var veidot netiešu diskrimināciju šī 2. panta 2. punkta otrā ievilkuma nozīmē.

31 Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru netieša diskriminācija pastāv tad, ja valsts pasākums, kaut arī neitrāli formulēts, tomēr faktiski rada nelabvēlīgu situāciju daudz lielākam skaitam sieviešu nekā vīriešu (it īpaši skat. spriedumus, 1997. gada 2. oktobris, *Kording*, C-100/95, EU:C:1997:453, 16. punkts, un 2013. gada 20. jūnijs, Riežniece, C-7/12, EU:C:2013:410, 39. punkts).

32 Šajā gadījumā iesniedzējtiesa savā lēmumā pati ir konstatējusi, ka daudz lielākam skaitam sieviešu nekā vīriešu auguma garums ir mazāks nekā 1,70 m, un tādējādi, piemērojot šo tiesisko regulējumu, sievietes nepārprotami ir nelabvēlīgākā situācijā salīdzinājumā ar vīriešiem attiecībā uz iespēju piedalīties konkursā uzņemšanai Grieķijas policijas virsnieku un aģentu skolās. No tā izriet, ka ar tiesisko regulējumu pamatlietā tiek radīta netieša diskriminācija.

33 Tomēr no Direktīvas 76/207 2. panta 2. punkta otrā ievilkuma izriet, ka šāds tiesiskais regulējums neveido ar šo direktīvu aizliegtu netiešu diskrimināciju, ja tas ir objektīvi attaisnojams ar tiesisku mērķi un ja tas ir atbilstīgs un vajadzīgs līdzeklis šāda mērķa sasniegšanai.

34 Lai gan iesniedzējtiesa ir tā, kam jānosaka, vai šāds attaisnojums pastāv, tomēr Tiesai, kurai ir lūgts sniegt valsts tiesai lietderīgu atbildi, ir kompetence sniegt tai norādes, kas ļautu šai tiesai pieņemt nolēmumu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2005. gada 10. marts, *Nikoloudi*, C-196/02, EU:C:2005:141, 48. un 49. punkts).

35 Šajā gadījumā Grieķijas valdība apgalvo, ka tiesiskā regulējuma pamatlietā mērķis ir ļaut efektīvi veikt Grieķijas policijas uzdevumus un ka noteiktu īpašu fizisku dotumu, tādu kā minimālais auguma garums, esamība, ir šā mērķa sasniegšanai nepieciešams un atbilstīgs nosacījums.

36 Jāatgādina, ka Tiesa jau ir nospriedusi, ka centieni nodrošināt policijas dienestu operativitāti un pienācīgu darbību ir likumīgs mērķis (attiecībā uz 4. panta 1. punktu Padomes 2000. gada 27. novembra Direktīvā 2000/78/EK, ar ko nosaka kopēju sistēmu vienlīdzīgai attieksmei pret nodarbinātību un profesiju (OV 2000, L 303, 16. lpp.), kuras struktūra, tiesību normas un mērķi ir lielā mērā pielīdzināmi Direktīvai 76/207, skat. spriedumus, 2014. gada 13. novembris, *Vital Pérez*, C-416/13, EU:C:2014:2371, 44. punkts, un 2016. gada 15. novembris, *Salaberria Sorondo*, C-258/15, EU:C:2016:873, 38. punkts).

37 Līdz ar to ir jāpārbauda, vai prasība par minimālo auguma garumu, kāda tā ir paredzēta tiesiskajā regulējumā pamatlietā, ir piemērota, lai nodrošinātu šī tiesiskā regulējuma izvirzītā mērķa īstenošanu un nepārsniedz tā sasniegšanai nepieciešamo.

38 Šajā ziņā, lai gan ir taisnība, ka policijas funkciju īstenošana attiecībā uz personu un mantas aizsardzību, noziedzīgus nodarījumus izdarījušo personu apcietināšanu un uzraudzību, kā arī preventīvu patrulēšanu var prasīt fiziska spēka izmantošanu un īpašas fiziskas spējas, tas tomēr nemaina to, ka dažas no policijas funkcijām, tādas kā palīdzība iedzīvotājiem vai ceļu satiksmes regulēšana, šķiet, neprasa būtisku fiziska rakstura iesaistīšanos (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2014. gada 13. novembris, *Vital Pérez*, C-416/13, EU:C:2014:2371, 39. un 40. punkts).

39 Turklāt, pieņemot, ka visas Grieķijas policijas īstenotās funkcijas prasa īpašus fiziskus dotumus, nešķiet, ka šādi dotumi katrā ziņā būtu saistīti ar minimālo auguma garumu un ka personām ar mazāku auguma garumu tie dabiski nepiemistu.

40 Šajā kontekstā it īpaši var tikt ņemts vērā tas, ka līdz 2003. gadam Grieķijas tiesiskajā regulējumā iespējai piedalīties konkursā uzņemšanai Grieķijas policijas virsnieku un aģentu skolās tika prasīts atšķirīgs minimālais auguma garums vīriešiem un sievietēm, jo šīm pēdējām minimālais prasītais auguma garums bija 1,65 m, savukārt vīriešiem – 1,70 m.

41 Būtiski šķiet arī *E. M. Kalliri* minētie apstākļi, ka attiecībā uz Grieķijas bruņotajiem spēkiem, ostas policiju un krasta apsardzi vīriešiem un sievietēm tiek prasīti atšķirīgi minimālie auguma garumi un ka sievietēm šis minimālais auguma garums ir 1,60 m.

42 Katrā ziņā tiesiskā regulējuma pamatlietā izvirzīto mērķi var sasniegt ar pasākumiem, kuri sieviešu dzimuma personām ir mazāk nelabvēlīgi, tādiem kā kandidātu uzņemšanai Grieķijas policijas virsnieku un aģentu skolā priekšatlase, pamatojoties uz īpašiem pārbaudījumiem, kas ļauj novērtēt viņu fiziskās spējas.

43 No tā izriet, ka – neskarot pārbaudes, kas jāveic iesniedzējtiesai, – šis tiesiskais regulējums nav pamatots.

44 Šādos apstākļos uz uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 76/207 tiesību normas ir jāinterpretē tādējādi, ka tās nepieļauj tādu dalībvalsts tiesisko regulējumu kā pamatlietā, ar kuru kandidātiem, kas vēlas piedalīties konkursā uzņemšanai šīs dalībvalsts policijas skolā, neatkarīgi no to dzimuma tiek noteikta prasība par minimālo auguma garumu, kam jābūt 1,70 m, ja ar šo tiesisko regulējumu tiek radīta nelabvēlīga situācija ievērojami lielākam skaitam sieviešu dzimuma personu salīdzinājumā ar vīriešu dzimuma personām un šis tiesiskais regulējums nešķiet ne piemērots, ne nepieciešams tā izvirzītā leģitīmā mērķa īstenošanai, par ko ir jāpārliecinās iesniedzējtiesai.

Par tiesāšanās izdevumiem

45 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (pirmā palāta) nospriež:

Padomes 1976. gada 9. februāra Direktīvas 76/207/EEK par tāda principa īstenošanu, kas paredz vienlīdzīgu attieksmi pret vīriešiem un sievietēm attiecībā uz darba, profesionālās izglītības un izaugsmes iespējām un darba apstākļiem, kas grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 23. septembra Direktīvu 2002/73/EK, tiesību normas ir jāinterpretē tādējādi, ka tās nepieļauj tādu dalībvalsts tiesisko regulējumu kā pamatlietā, ar kuru kandidātiem, kas vēlas

piedalīties konkursā uzņemšanai šīs dalībvalsts policijas skolā, neatkarīgi no to dzimuma tiek noteikta prasība par minimālo auguma garumu, kam jābūt 1,70 m, ja ar šo tiesisko regulējumu tiek radīta nelabvēlīga situācija ievērojami lielākam skaitam sieviešu dzimuma personu salīdzinājumā ar vīriešu dzimuma personām un šis tiesiskais regulējums nešķiet ne piemērots, ne nepieciešams tā izvirzītā leģitīmā mērķa īstenošanai, par ko ir jāpārliecinās iesniedzējtiesai.

[Paraksti]